

տէրութեանց հիւպատոսներն անգամ նոցա կատաղութենէն չազատեցան: Ապտիւլ-Գատըր քաջասիրտ ձէզայիրցի էմիրը 12,000 քրիստոնեայ միայն կրցաւ ազատել, զանոնք իւր տունն ու վրանին մէջ պահելով՝ խումբ մը բաղմաթիւ ու ընտիր զօրաց պաշտպանութեանը տակ: Մեծահոգի էմիրը ընդունեցաւ իւր տունը նաեւ Ռուսաց, Գաղղիացաց եւ Յունաց հիւպատոսները, որոց աներն ալ այրուեալ ու կողոպտուեալ էին:

Այս կերպով անպաշտպան քրիստոնեաները բոլորովին ջարդելէն ետքը՝ վայրենի

կրօնամոլները մէկ մէկ կատաղի գազան դարձած, նոր նոր արիւններու ծարաւի՝ վաղեցին որ նորա տունը ապաստանած քրիստոնեաներն ալ իրենց ձեռքը տրուին. բայց Ապտիւլ-Գատըր վարեց մերժեց այն մոլեգին խուժանը, եւ այնպէս 12,000 անպաշտպան քրիստոնեաները էմիրին քաջութեամբն ու մեծահոգութեամբը՝ կատաղի գազանաց ձեռքէն ազատեցան: Զարմանքը այն է որ ոչ օսմանեան զօրքերը, եւ ոչ Դամասկոսի իշխանները արգելք չըրին ամենեւին Տիւրքիներուն որ քրիստոնեաները չչարչարէին:

ՆՈՐԱԳԻՒՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԴՍԲ.

Երեսուն տարի առաջ պարոն Իզնար Օտեսսացին գիւտ մը հնարեց, որով սկսաւ արուեստական քարեր շինել ծեծած հողէ, ու այն քարերով իւր գեղին մէջ՝ Օտեսսայի մօտ՝ բաւական մեծամեծ շէնքեր շինեց: Այս շէնքերը 30 տարուան մէջ ամենեւին նորոգութեան կարօտ չեն եղած. միշտ տաք, չոր ու ճփներէ ազատ գրտնուեալ են: Օտեսսայի գիւղական տնտեսութեան ընկերութիւնը քանի՜ անգամ այն շէնքերը զըննել տուեալ ու միշտ վկայութիւն ընդունեալ է նոցա գերազանցութեան ու աղէկութեանը համար: Այս արուեստական քարը Օտեսսայի շէնքերուն գործածուած սովորական կակուղ քարէն աժան կուգար, սակայն այս ամէն աղէկութիւններուն չնայելով, պարոն Իզնարին գիւտը՝ բանեցընող չեղաւ, վասն զի իրեն առաջին գործիքները գործածելու համար հարկաւոր էր 8 զօրաւոր աշխատող եւ մէկ փորձ վարպետ մը: Անցեալ տարի պարոն Իզնարը նոր գործիք մը պատրաստեց որ առաջուան ամէն դժուարութիւններէն ազատ է, եւ միայն 3 հասարակ գործաւորի կարօտ՝ որ առանց մասնաւոր վարպետութեան կամ վարժութեան կարող են 40 կամ 42 ժամուան մէջ 400 քար շինել՝ ամէնն ալ կանոնաւոր ձեւով, երկայնութիւնը 2 կանգուն, լայնութիւնն ու թանձրութիւնը 1 ու կէս: Այս արուեստական քարով շինուած շէնքը եռապատիկ աւելի աժան կ'ստի՝ քան թէ Օտեսսայի կակուղ քարէն շինուածը, եւ տաքութեան ու չորութեանը կողմանէ անկէց շատ գերազանց է:

Ասոնց հարիւրը՝ (որ կրնայ շէնքին տեղւոյն վրայ՝ հոն գտնուած հողէն շինուել), մէկ արծաթ րուպիէն պակասով կլինի. իսկ անոնցմով պատ որ շարուի, մէկ ծողաչափին 75 քովեկէն աւելի չերթար. վասն զի անոնց կանոնաւոր ձեւը շատ դիւրութիւն կուտայ գործաւորներուն ու կիրի (քիրէճի) կարօտ չէ: Անկէց իզատ, այս քարէն շինուած շէնքին մէջ իսկոյն կարելի է բնակիլ, վասն զի ամենեւին խոնաւութիւն (նէժուութիւն) չ'ընենար:

Իզնարին այս գիւտը շատ մեծ օգուտ պիտի ընէ ամէն տեղ, թէ՛ հասարակաց ընդարձակ շէնքեր շինելու, եւ թէ՛ գիւղական խրճիթներ: Մէկ մարդ կրնայ քանի մը օրուան մէջ Իզնարին գործիքովը տան մը համար պէտք եղած քարը պատրաստել: Ընդհանրապէս քարէ շէնքերը անոր համար սուղ կ'ստին որ հեռուէն քարը բերելը դժուար է՝ նաեւ այն տեղերն որ քարահանքերը մօտիկ են: Իսկ պարոն Իզնարին գիւտովը արուեստական քարը նոյն տեղը կշինուի սեւ հողէ, կամ կաւէ կամ աւազախառն հողէ, եւ այլն: Տարակոյս չկայ որ այս քարով շատ աժան եւ դիւրին կերպով կրնան երկրի տէրերը իրենց գեղերուն մէջ գեղեցիկ ու հանգիստ բնակարաններ շինել՝ թէ՛ իրենց եւ թէ՛ գիւղականաց համար:

Իզնարը իրեն օգտակար գիւտին համար արտօնագիր ընդունեալ է, եւ պատրաստ է միաբանելու շէնք շինել ուղղութեամբ հետ որ իրեն գործիքովը արուեստական քար շինեն: